

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет психології

Кафедра клінічної та реабілітаційної психології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Екстремальна та кризова психологія

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Освітня програма «Клінічна та реабілітаційна психологія»

Спеціальність 053 «Психологія»

Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “01” вересня 2023р.

м. Івано-Франківськ – 2023 р.

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Екстремальна та кризова психологія
Викладач (і)	Кандидат психологічних наук, доцент Іванцев Наталія Ігорівна
Контактний телефон викладача	066 060 25 72
E-mail викладача	nataliya.avantsev@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЕКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/developer/course/view/1093
Консультації	Раз на тиждень відповідно до графіка консультацій, кожний 3-й вівторок місяця

2. Анотація до навчальної дисципліни

Вивчення курсу “Екстремальна та кризова психологія” є необхідною умовою засвоєння компетентностей у відповідності із другим (магістерським) рівнем вищої освіти, набуття професійної кваліфікації: клінічний та реабілітаційний психолог.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни курсу є озброєння студентів знаннями основ екстремальної та кризової психології: основних категорій, базових принципів і методів роботи психолога екстремальних та кризових ситуаціях.

Цілі курсу: ознайомлення студентів із основними поняттями, що використовуються в межах екстремальної та кризової психології на основі їх семантичного та феноменологічного аналізу; розкрити діагностичні критерії різних екстремальних та кризових станів; показати основні напрямки їх розвитку та динаміку; сформувати уявлення про методи психологічної допомоги постраждалим в умовах надзвичайної, екстремальної ситуації та психологічного супроводу особистості у скрутних, кризових життєвих ситуаціях, шляхів збереження її психологічного здоров'я в критичних ситуаціях і на поворотних етапах життя.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетентності: здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях; здатність генерувати нові ідеї та приймати обґрунтовані рішення (креативність); уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми; здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів); здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Фахові компетентності: здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну, профілактично-просвітницьку) з використанням науково верифікованих методів та технік; налагоджувати та

підтримувати контакти з фаховими спільнотами, ефективно взаємодіяти з колегами в моно- та мультидисциплінарних командах; оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію; дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.

Програмні результати навчання: робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій; розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість; оцінювати ступінь складності завдань діяльності та приймати рішення про звернення за допомогою або підвищення кваліфікації; вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності; здійснювати аналітичний пошук відповідної до сформульованої проблеми наукової інформації та оцінювати її за критеріями адекватності.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни	
Вид заняття	Загальна кількість годин д.ф.н. / з.ф.н.
лекції	12 год. / 6 год.
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18 год. / 4 год.
самостійна робота	60 год. / 80 год.

Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
3	053 Психологія	2	Нормативний

Тематика навчальної дисципліни			
Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб
Тема 1. Екстремальна психологія. Поняття екстремальної ситуації.	1 год. / 1 год.	2 год. /-	5 год. / 10 год.
Тема 2. Типологія екстремальних ситуацій.	1 год. / 1 год.	2 год. /-	5 год. / 10 год.

Тема 3. Екстремальні стани: поняття і диференціальна діагностика.	2 год. / -	4 год. /- 1 год.	10 год. / 10 год.
Тема 4. Методи надання екстреної психологічної допомоги.	2 год. / 1 год.	2 год. / 1 год.	10 год. / 10 год.
Тема 5. Теоретико-методологічні основи кризової психології.	1 год. / 1 год.	2 год. /-	5 год. / 10 год.
Тема 6. «Криза» як категорія: зміст та соціально-психологічні аспекти аналізу.	1 год. / -	2 год. /-	5 год. / 10 год.
Тема 7. Психологія життєвих криз: феноменологія та психосоціальні наслідки.	2 год. / 1 год.	2 год. / 1 год.	10 год. / 10 год.
Тема 8. Психологічна допомога при кризових станах особистості.	2 год. / 1 год.	2 год. / 1 год.	10 год. / 10 год.
ЗАГ.:	12 год./ 6 год.	18 год. / 4 год.	60 год. / 80 год.

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
	Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
	Лекції (поточне тестування)	40 б.
	Семінарсько-практичне заняття (усна відповідь)	15 б.
	Самостійна робота (КСР)	5 б.
	ІНДЗ: доповідь/есе (за вибором)	10 б.
	Контрольна робота	10 б.
	Залік (підсумкове тестування)	20 б.
	Максимальна кількість балів	100 б.
<p>Критерії оцінювання знань студентів:</p> <p>В основу системи оцінювання знань студентів із навчальної дисципліни «Екстремальна та кризова психологія» закладено такі критерії:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) повнота знань – вичерпна достатність у відтворенні інформації щодо змісту навчальної дисципліни; 2) адекватність знань – їх правильність, відповідність засадничим основам курсу; 		

- 3) усвідомленість (осмисленість) знань – розуміння смислу інформації з навчальної дисципліни та вміння вербалізувати його;
- 4) вміння творчо мислити, інтерпретувати своє бачення і розуміння поставлених завдань («побічний продукт») діяльності.

Засоби оцінювання

Оцінювання знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою:

1. Робота на лекціях. Під час лекції студент не тільки слухає і фіксує лекційний матеріал, а ще й активно його реконструює. Для повного засвоєння лекційного матеріалу, студентові необхідно виконати ряд завдань: вписати визначення термінів (для термінологічного словника), доповнити перелік класифікації, привести приклад (відповідну ситуацію) тощо. Ці завдання студент може виконати в аудиторних або домашніх умовах. Виконання їх перевіряється викладачем на семінарському занятті, присвяченому тій чи іншій темі навчальної дисципліни.

2. Робота на семінарському занятті.

Усна відповідь на семінарському занятті (1 оцінка). Відповідь передбачає чіткий, аргументований, розгорнутий виклад студентом одного з питань плану семінарського заняття, винесеного до обговорення. При цьому недопустиме дослівне зачитування матеріалу та використання ксерокопій. Студент повинен бути готовий відповісти на будь-які запитання семінарського заняття.

Критерії оцінювання усної відповіді:

В основу системи оцінювання знань, умінь і навичок студентів закладено такі критерії: повнота знань – вичерпна достатність у відтворенні інформації щодо змісту навчальної дисципліни; усвідомленість (осмисленість) знань – розуміння смислу інформації по навчальній дисципліні та вміння його вербалізувати; рівень сформованості умінь та навичок, здатність застосовувати здобуті знання на практиці; вміння виявляти творчий підхід у вирішенні теоретичних і практичних задач.

Шкала оцінювання (у 5-ти бальній системі):

5 балів «відмінно» - ставиться за наявність у студента вичерпних і правильних знань щодо головних проблем, які розглядаються на семінарському занятті. Знання мають бути осмисленими, що виявляється у повноті та адекватності їх пояснення. Вміння підходити до виконання завдань не лише у форматі репродукції, а й з елементами креативності.

4 бали - «добре» - ставиться за наявність у студента знань щодо більшості питань, які розглядаються на семінарському занятті. Притім, знання характеризуються адекватністю, але є частково усвідомленими (студент за формою відповідає правильно, а пояснити смисл може не завжди).

3 бали «задовільно» - ставиться за наявність у студента

фрагментарних знань з теми семінару, які при цьому не завжди точно ним розуміються і недостатньо повно вербалізуються.

1-2 бали «незадовільно» - ставиться за відсутність у студента знань щодо головних проблем з теми семінарського заняття, або ж за наявність часткових знань, які він нечітко розуміє і неправильно трактує.

Тестування на семінарському занятті (поточне тестування як допоміжний результат) (1 оцінка). Підготовка до поточного контролю полягає у повторенні теоретичного матеріалу до теми семінарського заняття, відтворенні необхідних умінь та навичок і самоконтролю їх результативності. Тестування здійснюється на основі складених викладачем тестових завдань до лекційних тем курсу. Для цього передбачені тестові завдання з вибором однієї правильної відповіді з чотирьох запропонованих.

Критерії оцінки тестового контролю (у 5-ти бальній системі):

«відмінно» - студент дав не менше 90% правильних відповідей;

«добре» - студент дав не менше 70% правильних відповідей;

«задовільно» - студент дав не менше 50% правильних відповідей;

«незадовільно» - студент дав менше 50% правильних відповідей.

3. Самостійна робота. Контроль самостійної роботи проводиться шляхом перевірки виконаних завдань. Даний вид роботи передбачає виконання окремих завдань, які підлягають спеціальному контролю та оцінюванню, роблячи певний внесок у сумарну кількість балів, отриманих студентом за вивчення навчального предмету. До таких форм належать: підготовка до КСР та виконання індивідуального навчально-дослідного завдання (ІНДЗ).

Підготовка студентів до КСР полягає у самостійному вивченні матеріалу до окремих тем курсу, відтворенні необхідних умінь та навичок і самоконтролю їх результативності. Для контролю передбачені тестові завдання з вибором однієї правильної відповіді з чотирьох запропонованих.

Критерії оцінки тестового контролю:

«відмінно» - студент дав не менше 90% правильних відповідей;

«добре» - студент дав не менше 70% правильних відповідей;

«задовільно» - студент дав не менше 50% правильних відповідей;

«незадовільно» - студент дав менше 50% правильних відповідей.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (**доповідь/есе за вибором студента**) є формою самостійної роботи, що передбачає більш активну пошуково-творчу діяльність студентів. Це вид науково-дослідної роботи студента, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності. ІНДЗ – проблемні питання, які потребують не тільки опанування нової інформації, а й використання її для вирішення конкретних проблем. Виконання ІНДЗ є обов'язковим, а

отже студент не зможе отримати найвищу оцінку без виконання цього завдання. Індивідуальні завдання не входять до тижневого аудиторного навантаження студентів. Тема ІНДЗ узгоджується з викладачем. Термін здачі для денної форми навчання – по завершенню останнього семінарського заняття. Для заочної форми навчання – за 10 днів до початку сесії. Якість виконання його контролюється окремо та оцінюється у відповідності до розподілу балів. Для оцінювання якості виконання ІНДЗ використовуються 10 критеріїв. Максимальна кількість балів за виконання ІНДЗ – 10 балів.

Критерії оцінювання якості виконання індивідуального навчально-дослідного завдання (ІНДЗ):

Елементи роботи	Критерії оцінювання	Кількість балів
Вступ	1.Розкриття актуальності та практичного значення проблеми питання (завдання)	1б.
Основна частина	2.Відповідність змісту роботи запитанню (завданню), повнота його розкриття. 3.Використання необхідного науковотеоретичного термінологічного апарату 4. Наведення певних прикладів або порівнянь, необхідних для розкриття питання (завдання) 5. Самостійність виконання. 6.Логічність та лаконічність викладення матеріалу	5б.
Висновки	7.Наявність сформульованих висновків, які відповідають поставленому питанню (завданню) 8.Обґрунтованість та практична спрямованість висновків	2 б.
Література	9. Доцільність використання джерел та посилання на них у відповідності до вимог. 10. Наявність сучасних (за останні 5 років) наукових статей, щодо проблематики завдання.	2 б.
Всього		10 б.

Шкала оцінювання ІНДЗ

Рівень виконання	Кількість балів, що відповідає рівню	Оцінка за традиційною системою
Високий	10-9	відмінно
Достатній	8-7	добре
Середній	6-5	задовільно
Низький	2-1	незадовільно

Критерії оцінки письмового повідомлення (ІНДЗ):

9-10 балів (відмінно): тема письмового повідомлення актуальна та відзначається практичною значущістю; у роботі здійснено критичний огляд визначень різними авторами, наведених в різних джерелах; матеріал роботи добре структурований, логічно викладений; роботу оформлено з дотриманням встановлених правил; студент демонструє здатність робити у письмовому повідомленні логічні висновки та узагальнення; проявляє здатність висловлювати та аргументувати власне ставлення до альтернативних поглядів на певне питання.

7-8 балів (добре): тема письмового повідомлення актуальна; у роботі здійснено аналіз основних аспектів проблеми; використано джерела, які дають змогу розкрити теоретичні й прикладні аспекти теми; матеріал письмового повідомлення загалом структурований, логічно викладений; оформлення роботи в цілому відповідає встановленим правилам; студент послідовно, обґрунтовано та теоретично правильно викладає матеріал; демонструє здатність робити логічні висновки та узагальнення; але не в повній мірі може аргументувати власне ставлення до альтернативних поглядів на певне питання; недостатньо використовує фактичні та статистичні дані.

5-6 балів (задовільно): тема письмового повідомлення не є актуальною; у роботі здійснено поверхневий аналіз основних аспектів проблеми; використані джерела не дають можливості повністю розкрити проблему; письмове повідомлення містить зайвий матеріал, що не відповідає змісту теми і свідчить про нездатність студента зрозуміти її зміст; робота в цілому оформлена згідно з правилами, але є суттєві недоліки.

3-4 балів (незадовільно): завдання виконане частково; студент не висвітлює дискусійну тему або висвітлює її неправильно; текст письмового повідомлення є повністю ідентичним тексту підручника чи конспекту або повністю ідентичним письмового повідомленню іншого студента на таку ж тему.

1-2 бали (незадовільно): завдання практично не виконано, складається з окремих малозмістовних тез, які за своїм змістом не відображають суті теми наукового повідомлення; робота не оформлена, здана не

вчасно чи відсутня.

0 балів – завдання відсутнє.

Перед написанням письмової роботи у форматі проблемних питань студенти отримують перелік тем і питань, які виносяться на письмову роботу та посилання на навчально-методичну та наукову літературу із завчасно заданої теми для самостійної підготовки.

4. *Контрольна робота.* Перед написанням письмової (контрольної) роботи студенти отримують перелік питань до тем, які виносяться на контрольну роботу та посилання на навчально-методичну та наукову літературу для підготовки. Виконується цей вид роботи в межах аудиторного заняття для студентів денної форми навчання, а для заочної форми термін написання – за 10 днів до початку сесії. У контрольній роботі студент повинен представити розуміння даної теми, розкрити зміст поставлених питань. Виконання контрольної роботи передбачає письмові відповіді на 2 теоретичні питання (8 б.) і одне практичне завдання (2б.) за відповідним варіантом контрольної роботи.

Критерії оцінки контрольної роботи:

10-9 балів «відмінно» - студент в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає під час відповідей на контрольні запитання, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань.

7-8 балів «добре» - студент достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час письмових відповідей на контрольні запитання, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.

5-6 балів «задовільно» - студент загалом володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час письмових відповідей на контрольні запитання, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.

1-4 бали «незадовільно» - частково володіє навчальним матеріалом, не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час письмових відповідей на контрольні запитання, допускаючи при цьому суттєві помилки.

5. *Підсумкове тестування (залік).* Тестування здійснюється на основі складених викладачем *тестових завдань* до всього курсу. Для цього передбачені тестові завдання з вибором однієї правильної відповіді з чотирьох запропонованих.

Критерії оцінки підсумкового контролю:

«відмінно» - студент дав не менше 90% правильних відповідей;

	<p>«добре» - студент дав не менше 70% правильних відповідей; «задовільно» - студент дав не менше 50% правильних відповідей; «незадовільно» - студент дав менше 50% правильних відповідей.</p>
Вимоги до письмових робіт	Концептуально конкретне висвітлення питань, базоване на науково-теоретичних та практичних дослідженнях.
Семінарські заняття	<p>Семінарське заняття 1. Тема: Екстремальна психологія. Поняття екстремальної ситуації. План. 1. Загальна характеристика психології екстремальних ситуацій і станів як галузь науки і практики. 2. Поняття екстремальної ситуації. Фактори, що призводять до сприйняття ситуації як екстремальної. 3. Суб'єкти екстремальної ситуації. 4. Загальні наслідки впливу екстремальної ситуації на людину. Завдання: 1. Опрацювати запропоновану літературу та система тизувати зміст теми у вигляді конспекту. 2. Експрес-тести, запитання для самоконтролю, практичні завдання. Електронний ресурс до теми та завдання на платформі d-learn 2023. https://d-learn.pnu.edu.ua/developer/course/view/1093</p> <p>Семінарське заняття 2. Тема: Типологія екстремальних ситуацій. План. 1. Варіанти класифікації екстремальних ситуацій та їх обмеження. 2. Екстремальні ситуації, пов'язані із військовими діями. 3. Екстремальні ситуації, що виникають як наслідок стихійних бід, великих аварій і катастроф. 4. Психологія тероризму. 5. Емоційне, психологічне, фізичне, сексуальне насильство як екстремальна ситуація. Завдання: 1. Опрацювати запропоновану літературу та система тизувати зміст теми у вигляді конспекту. 2. Експрес-тести, запитання для самоконтролю, практичні завдання. Електронний ресурс до теми та завдання на платформі d-learn 2023. https://d-learn.pnu.edu.ua/developer/course/view/1093</p> <p>Семінарське заняття 3. Тема: Екстремальні стани: поняття і диференціальна діагностика. План. 1. Поняття екстремального стану. Підходи до виділення екстремальних психічних станів. 2. Страх, ефект, паніка як первинні стани при впливі екстремальної ситуації: поняття, форми, видимі механізми їх розвитку та наслідки. 3. Фрустрація і конфлікт як складові екстремального стану. 4. Стрес як основна складова екстремальних станів. Специфіка протікання в екстремальній ситуації. 5. Гострий стресовий розлад: поняття, динаміка, діагностика. Наслідки для життя і здоров'я людини. 6. Посттравматичний стресовий розлад (ПТСР): поняття, причини розвитку, форми. Діагностичні критерії та напрями реабілітації ПТСР.</p>

7.Горе як особливий психофізіологічний стан. Динаміка та проблема виділення стадій. Гостре горе: поняття, симптоматика, небезпека стадій. Особливості психологічної допомоги.

Завдання:

1.Опрацювати запропоновану літературу та система тизувати зміст теми у вигляді конспекту.

2.Експрес-тести, запитання для самоконтролю, практичні завдання.

Електронний ресурс до теми та завдання на платформі d-learn 2023.

<https://d-learn.pnu.edu.ua/developer/course/view/1093>

Семінарське заняття 4.

Тема: Методи надання екстреної психологічної допомоги.

План.

1.Екстрена психологічна допомога: поняття, завдання та особливості застосування.

2.Етичні принципи наданняекстреної психологічної допомогив екстремальній ситуації.

3.Самопоміч при гострих реакціях на стрес.

4.Обмеження при наданні психологічної допомоги векстремальних ситуаціях.

Завдання:

1.Опрацювати запропоновану літературу та система тизувати зміст теми у вигляді конспекту.

2.Експрес-тести, запитання для самоконтролю, практичні завдання.

Електронний ресурс до теми та завдання на платформі d-learn 2023.

<https://d-learn.pnu.edu.ua/developer/course/view/1093>

Семінарське заняття 5.

Тема: Теоретико-методологічні основи кризової психології.

План

1.Теоретичні основи розвитку кризової психології.

2.Методологічні основи кризової психології.

Завдання:

1.Опрацювати запропоновану літературу та система тизувати зміст теми у вигляді конспекту.

2.Експрес-тести, запитання для самоконтролю, практичні завдання.

Електронний ресурс до теми та завдання на платформі d-learn 2023.

<https://d-learn.pnu.edu.ua/developer/course/view/1093>

Семінарське заняття 6.

Тема: «Криза» як категорія: зміст та соціально-психологічні аспекти аналізу.

План:

1.Криза як соціально-психологічна ситуація.

2.Суб'єктивні та об'єктивні характеристики й етапи кризовихстанів.

3.Криза в аспекті її переживання.

4.Типологізація та періодизаціякриз особистості.

Завдання:

1.Опрацювати запропоновану літературу та система тизувати зміст теми у вигляді конспекту.

2.Експрес-тести, запитання для самоконтролю, практичні завдання.

Електронний ресурс до теми та завдання на платформі d-learn 2023.

<https://d-learn.pnu.edu.ua/developer/course/view/1093>

Семінарське заняття 7.

	<p>Тема: Психологія життєвих криз: феноменологія та психосоціальні наслідки.</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Особливості нормативних криз. 2. Екзистенційні кризи та феномен самогубства в аспекті кризової психології. 3. Кризи, пов'язані з професійною діяльністю особистості. Соціально-психологічна характеристика кризи безробіття. 4. Ненормативні кризи особистості. Критичні та надзвичайні ситуації як чинники розвитку кризових станів. <p>Завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювати запропоновану літературу та система тизувати зміст теми у вигляді конспекту. 2. Експрес-тести, запитання для самоконтролю, практичні завдання. <p>Електронний ресурс до теми та завдання на платформі d-learn 2023. https://d-learn.pnu.edu.ua/developer/course/view/1093</p> <p>Семінарське заняття 8.</p> <p>Тема: Психологічна допомога при кризових станах особистості.</p> <p>План.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність психологічної допомоги та класифікація видів. Поняття і специфіка кризового консультування: види та техніки кризового консультування. 2. Об'єктивні та суб'єктивні чинники консультування. Позиції консультанта. 3. Надання психологічної допомоги та самопомоги у кризових станах. <p>Завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювати запропоновану літературу та систематизувати зміст теми у вигляді конспекту. 2. Підготуватись до контрольної роботи. <p>Електронний ресурс до теми та завдання до контрольної роботи на платформі d-learn 2023. https://d-learn.pnu.edu.ua/developer/course/view/1093</p>										
<p>Умови допуску до підсумкового контролю</p>	<p>Умови допуску до підсумкового контролю (заліку) передбачають виконання студентом усіх запланованих освітньою програмою дисципліни форм навчальної роботи, які підлягають контрольному оцінюванню. Пропущенні практичні заняття відпрацьовуються. Усі роботи повинні бути виконані й представлені студентом у встановлений час консультацій згідно розкладу.</p>										
<p>Підсумковий контроль</p>	<p>Форма контролю - залік. Підсумковий контроль у формі заліку здійснюється на основі зарахування всіх виконаних студентами завдань протягом семестру. Для цього отримані бали сумуються, а їх кількість не повинна бути меншою за 50 балів для успішного зарахування заліку.</p> <p>Шкала оцінювання: національна та ECTS</p> <table border="1" data-bbox="435 1798 1369 2054"> <thead> <tr> <th rowspan="2">Сума балів за всі види навчальної діяльності</th> <th rowspan="2">Оцінка ECTS</th> <th colspan="2">Оцінка за національною шкалою</th> </tr> <tr> <th>Для екзамену, курсового проекту (роботи), практики</th> <th>Для заліку</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>100-90</td> <td>A</td> <td>відмінно</td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою		Для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	Для заліку	100-90	A	відмінно	
Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS			Оцінка за національною шкалою							
		Для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	Для заліку								
100-90	A	відмінно									

	89-80	B	добре	зараховано
	79-70	C		
	69-60	D	задовільно	
	59-50	E		
	49-25	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
	25-0	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

7. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність

Вступаючи на цей курс, студенти повинні дотримуватися норм поведінки, прописаних у Положенні про академічну доброчесність у Прикарпатському національному університеті ім. В. Стефаника

Положення 1

➤ [Положення про запобігання академічному плагіату у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»](https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/10/положення-про-запобігання-плагіату-у-ДВНЗ-Прикарпатський-національний-університет-імені-Василя-Стефаника.pdf?fbclid=IwAR2OZ7ieedYbWar3YLAu5arEPfHIWJvA8ahWmpL0DcN6M2XRt7GPFip0uT8)

<https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/10/положення-про-запобігання-плагіату-у-ДВНЗ-Прикарпатський-національний-університет-імені-Василя-Стефаника.pdf?fbclid=IwAR2OZ7ieedYbWar3YLAu5arEPfHIWJvA8ahWmpL0DcN6M2XRt7GPFip0uT8>

Положення 2

➤ [Кодекс честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»](https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/02/Кодекс.FR12.pdf)

<https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/02/Кодекс.FR12.pdf>

Пропуски занять (відпрацювання)

Відвідування лекцій та практичних занять з курсу є обов'язковим, воно забезпечує краще розуміння матеріалу, дає можливість простежити зв'язок між теоретичною інформацією та її прикладним аспектом, сформувати систему знань та ґрунтовно підготуватись до заліку. Відтермінування здачі завдань самостійної роботи, практичних занять у випадках хвороби чи якоїсь іншої вагомої для студента причини може бути дозволене за умови надання необхідної документації (довідки і т.д.)

За умови відсутності студента (-ки) на заняттях або ж невчасного виконання завдань студенту пропонується у визначений викладачем день і час (відповідно до розкладу) відпрацювати пропущені аудиторні заняття.

Лекційні заняття не відпрацьовуються, але знання лекційного матеріалу обов'язкове.

Студенти, які вивчають дисципліну «Екстремальна та кризова психологія» зобов'язані відпрацювати заняття, ліквідувати невиконаний обсяг завдань до курсу.

Студенти, які навчаються за індивідуальним графіком, виконують всі завдання згідно вимог.

Виконання завдань пізніше встановленого терміну

Роботи повинні бути виконані й представлені студентом у встановлений час консультацій або протягом тижня КСР, при цьому не пізніше ніж за 1 тиждень до завершення вивчення навчального курсу групою. Студенти, які не виконали заплановані завдання, тести, ІНДЗ, завдання самостійної та контрольної роботи вчасно, повинні їх виконати, однак оцінка при цьому буде знижена на один бал за виконане завдання. У випадку незадовільного виконання завдань, виявів недобропорядної поведінки, академічної недоброчесності (списування), викладач пропонує студентові (-ці) повторно виконати необхідний вид роботи, а пред'явлені студентом завдання не зараховуються.

Невідповідна поведінка під час занять

Неприйнятним для студентів Університету є: порушення норм моралі, що включає негідну поведінку; запізнення або пропуски навчальних занять чи без поважної на то причини; вчинення дій, що перешкоджають здійсненню навчального процесу; порушення академічної доброчесності; недопустимо користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття (крім випадків, передбачених навчальним планом та методичними рекомендаціями викладача).

Неформальна освіта

Можливість зарахування результатів неформальної освіти здійснюється згідно Положення https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/02/neformalna_osvita.pdf

Рекомендовані платформи Coursera, Prometheus, Udemy, EdEra

8. Рекомендована література

1. Варбан Є. О. Життєва криза: поняття, концепції та прояви. Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, Інституту психології ім. Г. С. Костюка АПН України / За ред. С. Д. Максименка, Л. А. Онуфрієвої. Вип. 10. Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2010. С. 120–133.
2. Зливков В.Л., Лукомська С.О., Федан О.В. Психодіагностика особистості у кризових життєвих ситуаціях. Київ: Педагогічна думка, 2016. 219 с.
3. Життєві кризи особистості: навчальний посібник. Дніпропетровськ: Вид-во Дніпропетр. нац. ун-ту, 2010. 244 с.
4. Екстремальна психологія: Підручник / За заг. ред. проф. О. В. Тімченка. Київ: ТОВ «Август Трейд», 2007. 502 с.
5. Екстремальна та кризова психологія : [термінологічний словник] / [Александров Ю.В., Гонтаренко Л.О., Євсюков О.П. та ін.] ; за ред. О.В. Тімченка. – Харків: ХНАДУ, НУЦЗУ, 2010. 291 с.
6. Іванцев Н.І., Федик О.В. Психологія екстремальних ситуацій і станів: навчально-методичний комплекс до курсу "Кризова та екстремальна психологія" для студентів-магістрів спеціальності 053 "Психологія". Івано- Франківськ, 2020. 128 с.
7. Іванцев Н. І. Дитяча психотравма та її наслідки. Збірник тез III Міжнародної науково-практичної конференції «Особистість у кризових умовах сучасності: психологічні виклики» (03 березня 2023 р., м. Івано-Франківськ) / За наук. ред. проф. Л. С. Пілецької, проф. І. М. Гояна, проф. Н.Є.Завацької, доц. О. М. Чуйко. м.

- Івано-Франківськ, 2023. С.144-149
8. Корольчук М.С. Соціально-психологічне забезпечення діяльності в звичайних та екстремальних умовах / М.С. Корольчук, В.М. Крайнюк. Київ : Ніка-Центр, 2006. 580 с.
 9. Кризова психологія : [навч. посіб.] / [Александров Ю.В., Гонтаренко Л.О., Євсюков О.П. та ін.] ; за ред. О.В. Тімченка. Харків : НУЦЗУ, КП "Міська друкарня", 2010. 383 с.
 10. Карчевський І. Р. Психологічні проблеми в екстремальних ситуаціях (для студентів спеціальності «Психологія» денної та заочної форм навчання). Навчальний посібник / І. Р. Карчевський. – Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2015. 192 с.
 11. Литвиненко І. С. Л 64 Екстремальна психологія та психологія травмуючи ситуацій (кредит: «Психологічна допомога людям похилого віку у складних життєвих ситуаціях») : навчально-методичний посібник / І. С. Литвиненко. Миколаїв : видавець Румянцева Г. В., 2023. 86 с
 12. Луппо С.Є. Психологія екстремальних та кризових ситуацій /Навч. посібник. Київ: НАУ, 2011.219 с.
 13. Мороз Р. А. Психологія травмуючих ситуацій та надання психологічної допомоги : методичні рекомендації. Миколаїв : Іліон, 2016. 224 с.
 14. Оніщенко Н. В. Екстренна психологічна допомога постраждалим в умовах надзвичайної ситуації: теоретичні та прикладні аспекти : монографія. 2014.584 с.
 15. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи: навч. посіб. Том 2. Київ, 2018. 240 с.
 16. Особистість в екстремальних умовах : матеріали ІХ Всеукраїнської науково-практичної конференції (17 травня 2019 р., м. Львів). Львів, 2019. 140 с.
 17. Охременко О.Р. Діяльність у складних, напружених та екстремальних умовах. Київ: НАОУ, 2004. 210 с.
 18. Пасічник, В. І. Теорія та практика психологічної допомоги [Текст]: навч. посіб. / В. І. Пасічник, І. І. Ліпатов, Л. Ф. Шестопалова та ін. Харків: Акад. ВВ МВС України, 2011. 250 с.
 19. Перша психологічна допомога в гострих стресових ситуаціях: навчально-практичний посібник / Авторський колектив Харківського національного університету внутрішніх справ, 2022 Режим доступу: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/7e08ad95-1248-47df-a595-01cc24c7afaf/content>
 20. Психологія екстремальної діяльності [Текст] : навч. посіб. / І. І. Приходько, О. С. Колесніченко, О. В. Тімченко та ін. / За заг. ред. проф. І. І. Приходька. Харків : НА НГУ, 2016. 571 с.
 21. Психологія екстремальності та психопрофілактика психічної травми й суїцидальних намірів : навч.-метод. посіб. / Л. І. Магдисюк, Р. П. Федоренко, А. П. Мельник, О. М. Хлівна, Т. І. Дучимінська. Луцьк : Вежа-Друк, 2021. 236 с.
 22. Психолого-педагогічна допомога особистості засобами арттерапії : міжнародна колективна монографія / за заг. ред. Т. А. Ткачук, Н. О. Бочаріна. Переяслав (Київ.обл.) : Домбровська Я. М., 2020. 237 с.
 23. Психологія травмуючих ситуацій: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О. Л.

- Туриніна. Київ: ДП “Вид. дім “Персонал”, 2017. 160 с
24. Психологія екстремальних та кризових ситуацій : навч.-метод. посібник / О. Г. Романовський [та ін.] ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". Харків : Іванченко І. С., 2022. 356 с.
 25. Психологія травмуючих ситуацій: лекційний курс та інструктивно- методичні матеріали: навчально-методичний посібник для здобувачів другого (магістерського) рівня спеціальності 053 «Психологія» / укладачі: О.А. Резнікова.– Слов'янськ: ДВНЗ ДДПУ, 2016. 135 с.
 26. Психосоціальна допомога в роботі з кризовою особистістю : [навчальний посібник] / наук. ред. та керівник проблем. групи Л. М. Вольнова. Київ: В-во НПУ імені М. П. Драгоманова , 2012. 275 с.
 27. Розов В.І.Психологія екстремальних ситуацій: адаптивність до стресу та психологічне забезпечення: науково-практичний посібник. Київ: КНТ, 2024. 711 с.
 28. Тимченко О. В. Синдром посттравматичних стресових порушень : концептуалізація, діагностика, корекція та прогнозування : монографія. Харків : Вид-во Ун-ту внутр. справ, 2000. 268 с.
 29. Титаренко Т. М. Кризове психологічне консультування. Київ : Главник, 2004. 96 с.
 30. Федоренко Р. П. Психологічна допомога в клініці : навч.-метод. посіб. / Р. П. Федоренко, О. М. Хлівна, Т. І. Дучимінська, Л. І. Магдисюк, С. В. Борцевич. Луцьк : Вежа-Друк, 2018. 224 с.
 31. Федоренко Р. П. Психологічне консультування : зміст, прийоми, технології / Р. П. Федоренко, М. І. Мушкевич, В. В. Коширець. Вид. 2-ге, змін. та доп. Луцьк : Вежа-Друк, 2020. 368 с.
 32. Федоренко Р. П. Психологічний практикум з консультування : зміст, прийоми, технології : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Р. П. Федоренко, К. І. Шкарлатюк. Луцьк : СНУ ім. Лесі Українки, 2012. 200 с.
 33. Хазратова Н. В. Психологічні проблеми та особистісні кризи студентського віку. Особистісні кризи студентського віку : зб. наук. ст. / за ред. Т. М. Титаренко. Луцьк, 2001. С. 14–18.
 34. Черезова І. О. Психологія життєвих криз особистості: навчальний посібник [для студентів вищих навчальних закладів]. Бердянськ, БДПУ, 2016. 193 с.
 35. Шевченко О.Т. Психологія кризових станів: Навч. посіб. Київ, 2005. 120 с.

Викладач

к.психол.н., доцент Іванцев Н. І.